

І.А. Мартинчук, магістрантка
Науковий керівник – к. психол. Н., доц. О.Л. Музика
 Житомирський державний університет імені Івана Франка

РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЯК АДАПТАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Як відомо, люди не мають від народження всіх необхідних знань і навичок для життя в суспільстві, вони набувають їх в процесі життя. Ці знання і навички індивід отримує в процесі пізнання світу предметів та в результаті взаємодії із соціальним середовищем.

Здібності (за Б. М. Тепловим) – це індивідуально-психологічні особливості особистості, які є умовою успішного виконання діяльності, відрізняють одну людину від іншої і не зводяться до знань, умінь та навичок.

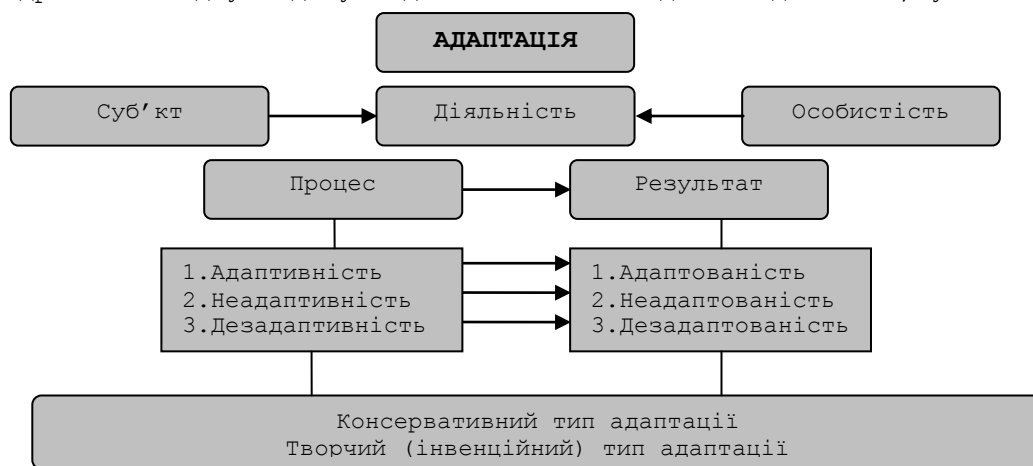

Рис.1. Структура адаптації особистості

Здібності як спосіб адаптації до предметного та соціального середовища стали предметом дослідження багатьох вчених: Ж. Піаже (як єдність протилежно спрямованих процесів акомодатії й асиміляції); В.О. Моляко та В.А. Роменця (адаптацію пов'язують із поняттям «творчість»); Г.П. Левківської, В.Є. Сорочинської та В.С. Штифурак (виділяють різновиди адаптивних здібностей); О.Л. Музики, Н.Ф. Портницької та І.С. Загурської (здібності визначають розвиток особистості в системі соціальних стосунків).

На основі зробленого аналізу, ми можемо виділити два компоненти в розвитку особистості: діяльнісний (пов'язаний з процесами адаптації до умов середовища в результаті активності особистості – з одного боку, і складне системне утворення (здібності), які виробляються лише у процесі певним чином організованої діяльності – з іншого) та соціальний компонент (як поєднання власне здатності (здібності) особистості до процесу прийняття норм, цінностей, традицій нової групи, або ж соціуму в загалом). Ці компоненти є двома сторонами одного цілого, тому розглядати їх потрібно паралельно.

Отже, ми розглядаємо можливість використання творчості як ефективного способу адаптації до середовища. Причому, такий вид адаптації, буде характеризуватися можливістю особистості не пристосовуватися до умов середовища внаслідок вироблення нових здібностей та стратегій поведінки шляхом постійної зміни своїх життєвих цінностей, а навпаки, адаптація здійснюватиметься через пристосування своїх вже сформованих здібностей шляхом підкріплення своїх життєвих цінностей. Варто наголосити, що перший тип адаптації притаманий більшості людей, тому ми його назвали консервативним способом адаптації. До другого типу адаптації можуть вдатися лише творчі люди, тому він і має назву творчий (інвенційний) спосіб адаптації.